ความผิดทางอาญาว่าด้วยฉลากตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522: ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

Criminal Offenses Relating to Food Labeling under The Food ACT B.E. 2522: A Comparative Study of Foreign Laws

ณัฐภัทร บุญโต, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์

Natthapat Bhunto, Jirawut Lipipun

คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์,
คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University
Email: oon.natthapat@gmail.com,
Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University
Email: jirawut.lin@dpu.ac.th

รับบทความ (Received): 12 พ.ย. 2568
ปรับแก้ไข (Revised): 5 ก.พ. 2569
ตอบรับบทความ (Accepted): 13 ก.พ. 2569

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายหลักที่มุ่งคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยกำหนดโทษปรับและโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำผิด เช่น การแสดงฉลากอาหารที่เป็นเท็จหรือไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ระวางโทษปรับตามมาตรา 51 ที่กำหนดเพียง “ไม่เกินสามหมื่นบาท” ยังไม่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนของการกระทำความผิด อีกทั้งยังแตกต่างจากโทษปรับในประมวลกฎหมาย

อาญาที่มีการกำหนดค่าปรับที่สูงกว่าและครอบคลุมความผิดด้านเอกสาร ซึ่งมีผลทางกฎหมายและทางสังคมที่ร้ายแรงกว่า

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่าสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์มีระบบการกำกับดูแลที่เข้มงวดกว่า โดยไม่เพียงกำหนดโทษทางอาญาที่สูง แต่ยังมีมาตรการควบคุมก่อนการจำหน่าย เช่น การตรวจสอบและอนุมัติฉลากล่วงหน้า รวมถึงการใช้มาตรการทางแพ่งและทางปกครองควบคู่กันไป เพื่อป้องกันการกระทำความผิดและลดโอกาสในการหลีกเลี่ยงกฎหมาย กรณีศึกษาจริงจากทั้งสองประเทศสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเห็นว่า กฎหมายไทยควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน โดยอาจนำระบบการปรับแบบหน่วย (Penalty Units) หรือการปรับตามฐานะเศรษฐกิจ (Day-Fine) มาใช้ รวมถึงการกำหนดโทษปรับแปรผันตามผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ นอกจากนี้ควรพิจารณาเพิ่มบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการกล่าวอ้างทางสุขภาพในฉลากและโฆษณาอาหาร เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบกฎหมายอาหารของประเทศไทย

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522, ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร, ฉลากอาหาร, โทษทางอาญา

Abstract

The Food Act B.E. 2522 (1979) is the main law aimed at protecting the health and safety of consumers. It imposes criminal penalties, Including fines and imprisonment, on individuals who display false or misleading food labels. However, the fine prescribed under Section 51, which is set at “not exceeding thirty thousand baht,” is not consistent with the principle of proportionality of the offense. Moreover, it differs from the fines stipulated in the Criminal Code, which are higher and cover forgery of documents that carry more serious legal and social

consequences. When compared with foreign laws, it is found that the United States and Singapore have stricter regulatory systems. They not only impose higher criminal penalties but also implement pre-market control measures, such as prior inspection and approval of labels. In addition, they employ civil and administrative measures alongside criminal sanctions to prevent offenses and reduce opportunities for evading the law.

Therefore, Thai law should be revised to better align with the current economic and social context. This includes introducing variable fines based on the benefits gained by the offender, in order to ensure effective consumer protection, conformity with international standards, and increased confidence in Thailand's food law system.

Keywords: The Food Act B.E. 2522 (1979), Forgery of Documents, Food Labeling, Criminal Penalties

บทนำ

อาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์และมีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน การกำกับดูแลคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารจึงเป็นภารกิจสำคัญของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับอาหารที่ปลอดภัย ไม่มีการปนเปื้อนหรือปลอมปน หนึ่งในกฎหมายหลักที่กำหนดมาตรการเหล่านี้คือ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งนอกจากจะคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรงแล้ว การดำเนินคดีทางอาญาต่อผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายยังเป็นการสร้างแรงจูงใจเชิงป้องปรามไม่ให้เกิดการละเมิดซ้ำอีก เหตุผลสำคัญของกฎหมายคุ้มครองอาหารสามารถสรุปได้เป็นหลายประการ ได้แก่ การคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน การตรวจสอบสถานที่ผลิตอาหารอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและโรคระบาด การให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลด้วยฉลากที่ถูกต้อง และการควบคุมคุณภาพของอาหาร รวมถึงการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

มาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้เพื่อลดการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาหาร ได้แก่ การปรับเงินตามมูลค่าผลตอบแทนที่ผู้กระทำความผิดได้รับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การจำกัดสิทธิประกอบอาชีพบางอย่าง การเรียกเก็บและทำลายอาหาร การสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ การกำหนดข้อสันนิษฐานและข้อแก้ต่างที่สมเหตุสมผล และการกำหนดความรับผิดของนิติบุคคล

อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีลักษณะทั่วไปและไม่ครอบคลุมการกล่าวอ้างทางสุขภาพของอาหารโดยเฉพาะ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อสิทธิของผู้บริโภค ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะมีกฎหมายหรือประกาศเฉพาะเรื่องการกล่าวอ้างทางสุขภาพบนฉลากและโฆษณาอาหาร ตามมาตรา 6 (10) ของพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการกล่าวอ้างทางสุขภาพได้ การบังคับโทษทางอาญาในประเทศไทยนั้นมีลักษณะเฉพาะ เนื่องจากค่าปรับตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 สามารถเพิ่มขึ้นตามจำนวนการกระทำความผิด ทำให้สอดคล้องกับหลักการเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และ 93 เพื่อป้องปรามผู้กระทำผิดไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำ ทั้งนี้ แนวทางการปรับโทษที่น่าสนใจยังรวมถึงการปรับเป็นหน่วย (Penalty Units) การปรับตามฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด (Day-Fine) และการปรับตามผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ ซึ่งช่วยให้โทษปรับมีความยืดหยุ่นและสัดส่วนเหมาะสมกับความรุนแรงของความผิด เนื่องจากมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนกฎหมายอาหาร รวมถึงความผิดเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารตามมาตรา 6 (10) อย่างไรก็ดี บทกำหนดโทษดังกล่าวมีลักษณะเป็นการกำหนดโทษแบบเหมารวม โดยมิได้จำแนกระดับความหนักเบาของการกระทำหรือพฤติการณ์แห่งคดี อีกทั้งยังมิได้เชื่อมโยงบทลงโทษเข้ากับผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคหรือความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ ประกอบกับการไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ทำให้อัตราโทษปรับที่กำหนดไว้ไม่ก่อให้เกิดผลเชิงยับยั้งอย่างแท้จริง

โดยเฉพาะต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ นอกจากนี้ มาตรา 51 ยังจำกัดรูปแบบบทลงโทษไว้เพียงโทษปรับ โดยขาดมาตรการทางปกครองหรือมาตรการเชิงป้องกันควบคู่กัน เมื่อพิจารณาร่วมกับบริบทของอุตสาหกรรมอาหารในปัจจุบันซึ่งมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ย่อมเห็นได้ว่าบทลงโทษตามมาตราดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความรุนแรงของการกระทำความผิด และลดทอนประสิทธิภาพของกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง

บทความนี้มุ่งศึกษา มาตรการบังคับโทษทางอาญาในกรณีฉลากอาหารไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยฉลากอาหารในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์ เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของโทษปรับกับหลักความได้สัดส่วน และชี้แนะแนวทางปรับปรุงโทษปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยคาดว่า การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย จะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการป้องปรามและการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

1. หลักกฎหมายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับอาหารในบริบทสิทธิของผู้บริโภค

อุตสาหกรรมอาหารเป็นภาคธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน เนื่องจากการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคอาหารเกี่ยวข้องโดยตรงกับสุขภาพและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค การเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในสังคมสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ การกำกับดูแลความปลอดภัยของอาหารจึงเป็นภารกิจหลักของรัฐ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 จึงถูกตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การนำเข้า การโฆษณา ไปจนถึงการแสดงฉลากอาหาร เพื่อให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด และเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากอาหารที่ไม่ได้มาตรฐาน (ปิยะปาณ ตรียานันท์, 2558)

1.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษปรับและหลักความได้สัดส่วนแห่งโทษ

การบังคับใช้กฎหมายอาหารของประเทศไทยมุ่งเน้นการลงโทษทางอาญา โดยเฉพาะโทษปรับ ซึ่งทำหน้าที่เป็นมาตรการป้องปรามไม่ให้ผู้ประกอบการฝ่าฝืนกฎหมาย อย่างไรก็ดี การกำหนดโทษปรับต้องตั้งอยู่บนหลักความได้สัดส่วนแห่งโทษ โดยต้องคำนึงถึงลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำ ตลอดจนตัวผู้กระทำความผิด ความผิดเกี่ยวกับอาหารมีความหลากหลาย ตั้งแต่การฝ่าฝืนมาตรฐานด้านคุณภาพ การโฆษณาอันเป็นเท็จ ไปจนถึงการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับฉลากอาหาร การใช้โทษปรับในอัตราเดียวกันโดยไม่แยกแยะพฤติการณ์แห่งคดี ย่อมส่งผลให้บทลงโทษไม่เหมาะสมและลดทอนประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำความผิด (อัจฉรียา ชูตินันทน์, 2564)

1.3 ทฤษฎีอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการกระทำความผิด

แนวคิดทางอาชญาวิทยามีบทบาทสำคัญในการอธิบายและสนับสนุนความจำเป็นของการบังคับใช้กฎหมายอาหาร โดยเฉพาะทฤษฎีกิจกรรมประจำวันและทฤษฎีโอกาส ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเกิดการกระทำความผิดขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของผู้กระทำความเหมาะสมของเป้าหมาย และระดับความเข้มงวดของการกำกับดูแล ในบริบทของอุตสาหกรรมอาหาร หากขาดการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการอาจมีโอกาสปกปิดข้อมูลหรือใช้วัตถุดิบที่ไม่ปลอดภัยได้โดยง่าย การควบคุมฉลากอาหารจึงเป็นกลไกสำคัญในการลดโอกาสการกระทำความผิด และเสริมสร้างความปลอดภัยด้านอาหารในสังคม

1.4 ขอบเขตของกฎหมายอาญาและแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

การใช้โทษปรับตามกฎหมายอาหารสะท้อนแนวคิดการจำกัดขอบเขตของกฎหมายอาญา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลักอรรถประโยชน์นิยมของเบ็คคาเรียและเบนธัม แนวคิดดังกล่าวเสนอว่า การลงโทษทางอาญาควรมุ่งเน้นการป้องปรามและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม โดยไม่สร้างภาระหรือความทุกข์ทรมานเกินสมควรแก่ผู้กระทำความผิด การกำหนดโทษปรับสำหรับความผิดเกี่ยวกับฉลากอาหารจึงควรพิจารณาตามระดับความร้ายแรงของการละเมิด และควรเปิดโอกาสให้ใช้มาตรการทางเลือก เช่น

การตักเตือนหรือการสั่งแก้ไข เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความสมดุลและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภค (อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2562)

โดยสรุป การกำกับดูแลฉลากอาหารและการบังคับใช้โทษปรับตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภค สร้างมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสะท้อนแนวคิดทางนิติศาสตร์และอาชญาวิทยาในการใช้กฎหมายอาญาอย่างสมเหตุสมผล การติดตามและปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เกิดระบบกำกับดูแลอาหารที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

2. วิเคราะห์กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับอาหารในประเทศสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และประเทศไทย

ในบริบทของสังคมยุคใหม่ ความปลอดภัยด้านอาหารและความน่าเชื่อถือของข้อมูลในเอกสารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชน ความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และความเสถียรทางเศรษฐกิจ รัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกลไกทางกฎหมาย เพื่อควบคุมและบังคับใช้กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของอาหาร รวมถึงการป้องกันและลงโทษการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการปลอมแปลง หรือการแสดงข้อความอันเป็นเท็จในเอกสาร การกระทำเหล่านี้สามารถสร้างความเสียหายต่อสาธารณสุขและเศรษฐกิจ อีกทั้ง ลดความไว้วางใจของสาธารณชนต่อระบบควบคุมของรัฐ

แต่ละประเทศมีแนวทางการกำหนดและบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกันตามระบบกฎหมาย สังคม และวัฒนธรรม สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law เน้นการตีความผ่านคำพิพากษา ขณะที่สิงคโปร์ซึ่งอยู่ภายใต้ระบบ Common Law เช่นเดียวกัน ใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเน้นการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Civil Law กำหนดบทบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และประมวลกฎหมายอาญา

2.1 กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับระบบความปลอดภัยด้านอาหารอย่างสูง โดยมีกฎหมายหลายฉบับควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการแสดงข้อมูลสินค้าอาหาร ภายใต้การกำกับของหน่วยงานหลักสองหน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (Food and Drug Administration: FDA) และ กระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Department of Agriculture: USDA)

2.1.1 กฎหมายสำคัญเกี่ยวกับอาหาร

พระราชบัญญัติอาหาร ยา และ เครื่องสำอาง (Food, Drug, and Cosmetic Act: FDCA) ประกาศใช้ปี 1938 เป็นกฎหมายแม่บทที่ให้อำนาจ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) กำกับดูแลความปลอดภัยของอาหาร กำหนดให้อาหารทุกประเภทต้องปลอดภัยสำหรับการบริโภค ไม่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด และต้องแสดงฉลากอย่างถูกต้อง หากอาหารมีการปนเปื้อนหรือมีส่วนผสมต้องห้าม ถือเป็น “อาหารที่ไม่เหมาะสม” และอาจถูกสั่งห้ามจำหน่ายทันที

พระราชบัญญัติการปรับปรุงความปลอดภัยด้านอาหารให้ทันสมัย (Food Safety Modernization Act: FSMA) ประกาศใช้ปี 2011 ปรับเปลี่ยนแนวทางจากการแก้ไขปัญหาหลังเหตุการณ์เป็นการป้องกันล่วงหน้า โดยก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติการปรับปรุงความปลอดภัยด้านอาหารให้ทันสมัย (Food Safety Modernization Act: FSMA) ระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยด้านอาหารของสหรัฐอเมริกามีลักษณะเป็นการแก้ไขปัญหาภายหลังการเกิดเหตุเป็นหลัก กล่าวคือ หน่วยงานของรัฐจะเข้าดำเนินการเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว เช่น เมื่อมีผู้บริโภคได้รับอันตรายจากการบริโภคอาหารที่ไม่ปลอดภัย หรือเมื่อพบการปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์อาหารในภายหลัง แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ประการแรก ความเสียหายต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้เกิดขึ้นแล้วและไม่สามารถย้อนกลับได้ ประการที่สอง การเรียกคืนสินค้าในภายหลังมักมีความล่าช้า ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยอาจถูกกระจายและบริโภคในวงกว้างก่อนที่รัฐจะเข้าควบคุม ประการที่สาม ภาระความรับผิดมักตกอยู่กับรัฐในการตรวจพบและแก้ไขปัญหา ขณะที่ผู้ผลิตอาจขาดแรงจูงใจหรือกลไกในการป้องกันความเสี่ยงตั้งแต่ต้นทาง ด้วยเหตุนี้ ระบบที่เน้นการแก้ไขปัญหาหลังเหตุการณ์จึงไม่สอดคล้องกับความซับซ้อนของอุตสาหกรรมอาหาร

สมัยใหม่ ซึ่งมีห่วงโซ่อุปทานยาวและเชื่อมโยงหลายภาคส่วน การปรับเปลี่ยนไปสู่แนวทางการป้องกันล่วงหน้า ภายใต้ พระราชบัญญัติการปรับปรุงความปลอดภัยด้านอาหารให้ทันสมัย (Food Safety Modernization Act: FSMA) จึงเป็นการแก้ไขจุดอ่อนของระบบเดิม โดยมุ่งลดความเสี่ยงก่อนที่อันตรายจะเกิดขึ้น แทนการรอให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภคแล้วจึงดำเนินการแก้ไข จึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) มีอำนาจสั่งเรียกคืนผลิตภัณฑ์ ตรวจสอบสถานประกอบการ และกำหนดให้ผู้ผลิตจัดทำแผนความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety Plan) เพื่อประเมินและควบคุมความเสี่ยง

2.1.2 การแบ่งอำนาจกำกับดูแล

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) ดูแลผลิตภัณฑ์อาหารทั่วไป เช่น อาหารแปรรูป อาหารเสริม เครื่องดื่ม ตรวจสอบคุณภาพ ความสะอาด การโฆษณา และฉลากสินค้า

กระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกา (USDA) ดูแลอาหารประเภทเนื้อสัตว์ สัตว์ปีก และไข่ ผ่านหน่วยงานความปลอดภัยด้านอาหารและการตรวจสอบ (Food Safety and Inspection Service: FSIS) ตรวจสอบมาตรฐานสุขอนามัยในกระบวนการผลิต

2.1.3 มาตรการด้านความปลอดภัย

สหรัฐอเมริกาใช้มาตรฐานสากล เช่น ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (Hazard Analysis and Critical Control Points (HACCP)) ควบคุมความเสี่ยงการแปรรูปอาหาร มีการสุ่มตรวจอาหารโดยห้องปฏิบัติการของรัฐ และบังคับใช้ข้อกำหนดฉลาก เช่น แสดงสารก่อภูมิแพ้ วันหมดอายุ และข้อมูลโภชนาการ

2.1.4 บทลงโทษ

ผู้ผลิตหรือจำหน่ายอาหารที่ไม่ปลอดภัย ต้องถูกลงโทษตั้งแต่ปรับจำนวนมาก จำคุกผู้บริหาร คำสั่งปิดโรงงาน หรือเรียกคืนสินค้า เนื่องจากกฎหมายของสหรัฐอเมริกากำหนดมาตรการที่เข้มงวดต่อผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายอาหารที่ไม่ปลอดภัย โดยมุ่งคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอางของสหรัฐอเมริกา (Federal Food, Drug, and

Cosmetic Act) มาตรา 331 (21 U.S.C. § 331) บัญญัติห้ามมิให้มีการผลิต จำหน่าย หรือส่งอาหารที่มีลักษณะปลอมปน (Adulterated Food) หรือมีการติดฉลากอันเป็นเท็จหรือทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด (Misbranded Food) เข้าสู่การค้า ขณะที่มาตรา 333 (21 U.S.C. § 333) กำหนดบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืน ตั้งแต่โทษปรับเป็นจำนวนมากไปจนถึงโทษจำคุก และในกรณีที่เป็นการกระทำโดยเจตนาหรือกระทำซ้ำ ผู้กระทำอาจต้องรับโทษจำคุกสูงสุดถึงสามปี นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังยอมรับหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งอาจขยายความรับผิดไปถึงผู้บริหารของนิติบุคคล แม้มิได้เป็นผู้กระทำความผิดโดยตรง หากมีอำนาจควบคุมหรือป้องกันการกระทำนั้นได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติความปลอดภัยอาหารสมัยใหม่ (Food Safety Modernization Act) ได้ให้อำนาจแก่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) ตามมาตรา 350l (21 U.S.C. § 350l) ในการสั่งเรียกคืนอาหารที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน และตามมาตรา 350h (21 U.S.C. § 350h) ในการสั่งระงับหรือเพิกถอนการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการ ซึ่งส่งผลในทางปฏิบัติเทียบเท่ากับการสั่งปิดโรงงาน มาตรการดังกล่าวสะท้อนถึงนโยบายการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มแข็งและเป็นรูปธรรมของสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการผลิตหรือจำหน่ายอาหารที่ไม่ปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5 การปลอมแปลงเอกสาร

การปลอมแปลงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ภายใต้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) ถือเป็นความผิดร้ายแรง เช่น การปลอมเอกสารอนุมัติสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) การบิดเบือนข้อมูลเพื่อยื่นขออนุญาตผลิตผลิตภัณฑ์ หรือสร้างเอกสารปลอมเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ

สำนักงานสอบสวนคดีอาญา (Office of Criminal Investigations: OCI) เป็นหน่วยงานสอบสวนคดีอาญาของ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) ตรวจสอบการฉ้อโกงและปลอมแปลง เอกสาร โดยบทลงโทษสามารถถึงจำคุก เช่น กรณีพนักงานปลอมแปลงจดหมายรับรองสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) ถูกจำคุก 12 เดือน การกระทำดังกล่าวถูกพิจารณาว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอางของสหรัฐอเมริกา (Federal Food, Drug, and Cosmetic Act: FDCA) โดยเข้าข่ายการกระทำต้องห้ามตามบทบัญญัติแห่ง 21

U.S.C. § 331(a) ซึ่งห้ามมิให้มีการนำหรือก่อให้เกิดการนำอาหาร ยา หรือเครื่องมือแพทย์ที่เป็นของผิดกฎหมายเข้าสู่การค้าระหว่างรัฐ ทั้งนี้ การปลอมแปลงเอกสารรับรองของ FDA ส่งผลให้เครื่องมือแพทย์ดังกล่าวถูกทำให้ดูเสมือนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งที่ในความเป็นจริงมิได้ผ่านกระบวนการรับรองตามที่กฎหมายกำหนด จึงถือว่าเป็นเครื่องมือแพทย์ที่มีลักษณะเป็นการแสดงข้อมูลอันเป็นเท็จ (Misbranded Device)

ในส่วนของบทกำหนดโทษ การฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับของ 21 U.S.C. § 333(a) ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งคดีว่า การปลอมแปลงเอกสารดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีเจตนาหลอกลวงและมุ่งหลีกเลี่ยงระบบการกำกับดูแลด้านความปลอดภัยของเครื่องมือแพทย์ อันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณสุขได้โดยตรง ทั้งนี้ แม้การกระทำจะมีลักษณะเป็นการปลอมแปลงเอกสารในทางอาญา แต่การบังคับใช้กฎหมายเฉพาะตาม FDCA สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของกฎหมายสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นหลัก และมุ่งลงโทษการกระทำที่บ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของระบบการกำกับดูแลของรัฐอย่างเคร่งครัด

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) เปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งเบาะแส และมีระบบตรวจสอบข้อมูลเพื่อป้องกันการยื่นข้อมูลอันเป็นเท็จ

2.2 กฎหมายประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีรัฐบัญญัติการขายอาหาร (Sale of Food Act, Chapter 283) ปี 1973 ฉบับแก้ไข 1985 มีบทบัญญัติครอบคลุมด้านความปลอดภัยอาหารและคุ้มครองผู้บริโภค ถูกบัญญัติโดยสำนักงาน Singapore Food Agency (SFA) ซึ่งจัดตั้งภายใต้กระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำ (Ministry of the Environment and Water Resources : MEWR) โดยภายใต้กฎหมาย Sal of Food Act ของประเทศสิงคโปร์ การแสดงฉลากอาหารถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคและการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร โดยยึดหลักว่าการจำหน่ายอาหารต้องไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และต้องไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ

หลอกลวง หรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่แหล่งผลิตจนถึงผู้บริโภค ตามที่ปรากฏในบทความเกี่ยวกับการจัดตั้งสำนักงานอาหารสิงคโปร์ (Singapore Food Agency: SFA) ที่รวมอำนาจกำกับดูแลด้านอาหารไว้ในหน่วยงานเดียว ส่งผลให้การบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยฉลากอาหารมีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย มาตรา 6 (10) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติห้ามมิให้อาหารแสดงฉลากที่เป็นเท็จหรือหลอกลวง หรืออาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับอาหาร อันสะท้อนหลักการคุ้มครองผู้บริโภคในลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ดี แนวทางของประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการบูรณาการหน่วยงานและการกำกับดูแลเชิงระบบภายใต้สำนักงานอาหารสิงคโปร์ (Singapore Food Agency: SFA) เพื่อเชื่อมโยงการควบคุมฉลากเข้ากับมาตรการด้านความปลอดภัยอาหารอื่น ๆ เช่น การตรวจสอบย้อนกลับและการเรียกคืนสินค้า ในขณะที่กฎหมายไทยเน้นการกำหนดข้อห้ามเชิงตัวบทเป็นหลัก ส่งผลให้การบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับฉลากอาหารของทั้งสองประเทศมีโครงสร้างและกลไกที่แตกต่างกัน แม้จะมีเป้าหมายร่วมกันในการคุ้มครองผู้บริโภคจากข้อมูลอาหารที่ไม่ถูกต้องก็ตาม

2.2.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ในการป้องกันความผิดด้านอาหาร

2.2.1.1 ลดโอกาสการกระทำผิด คือระบบทะเบียนและใบอนุญาตสถานประกอบการด้านอาหาร และตรวจสอบอาหารที่น่าสงสัย

2.2.1.2 ลดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด คือการปรับเงินอัตราสูงกว่าประเทศไทย และการริบทรัพย์สินทางอาญาและแพ่ง หากไม่สามารถพิสูจน์ความผิดทางอาญาได้

2.2.2 ความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร

บทนิยาม ตามประมวลกฎหมายอาญาประเทศสิงคโปร์ มาตรา 463 บัญญัติว่า บุคคลกระทำความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร เมื่อบุคคลนั้นจัดทำเอกสารหรือบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นเท็จ หรือแก้ไขเอกสารหรือบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เพื่อก่อให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายแก่สาธารณชนหรือบุคคลใด

(2) เพื่อสนับสนุนสิทธิหรือข้ออ้างใด

(3) เพื่อให้บุคคลใดยอมโอนทรัพย์สิน

(4) เพื่อให้บุคคลใดเข้าทำสัญญา ไม่ว่าจะเป็นสัญญาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย

(5) เพื่อกระทำการฉ้อโกง หรือเพื่อเอื้อให้มีการฉ้อโกงเกิดขึ้น หมายความว่า การสร้าง แก้ไข หรือใช้เอกสารหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เท็จเพื่อหลอกลวงหรือฉ้อโกงถือเป็นความผิด

บทลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาประเทศสิงคโปร์ มาตรา 465 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศสิงคโปร์ มาตรา 471 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้เอกสารหรือบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นเอกสารปลอม เสมือนเป็นเอกสารแท้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าเอกสารนั้นเป็นของปลอม ผู้นั้นต้องรับโทษ เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร” ใจความสำคัญมีดังนี้ (The law revision commission under the authority of the revised edition of the laws act 1983, 2021)

(1) โทษจำคุกจำคุกไม่เกินสี่ปี

(2) โทษปรับขึ้นอยู่กับมูลค่าความเสียหาย

(3) โทษจำคุกและปรับควบคู่ในกรณีปลอมเอกสารราชการสำคัญ

(4) ปัจจัยเพิ่มความรุนแรงของโทษ

ก. ผลกระทบทางการเงินหรือสาธารณะ

ข. การใช้เอกสารปลอมเพื่อกระทำผิดอื่น เช่น ฉ้อโกงหรือขโมยข้อมูล

ค. ผู้กระทำผิดซ้ำ

2.2.3 แนวทางการกำหนดโทษ

ศาลมีดุลยพินิจพิจารณาตามลักษณะคดี และผู้กระทำผิดครั้งแรกอาจได้รับโทษจำคุกควบคู่โทษปรับ ส่วนผู้กระทำผิดซ้ำเผชิญโทษที่รุนแรงขึ้น

2.3 กฎหมายประเทศไทยเกี่ยวกับฉลากอาหารและการกำหนดโทษ

ความผิดเกี่ยวกับฉลากอาหารในประเทศไทย มุ่งควบคุมการแสดงข้อมูลบนฉลากอาหารให้ถูกต้องและไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดต่อผู้บริโภค หลักกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 6 (10) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศประเภทอาหารที่ต้องติดฉลาก ข้อความบนฉลาก วิธีการแสดงฉลาก รวมถึงหลักเกณฑ์การโฆษณาในฉลาก

การกำหนดโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานระบุข้อมูลบนฉลากไม่ถูกต้องนั้น ควรพิจารณาตามจำนวนครั้งที่กระทำความผิด โดยหลักการทั่วไปคือ ยิ่งกระทำผิดซ้ำมากขึ้น โทษปรับก็ยิ่งสูงขึ้น เพื่อให้การลงโทษมีความสมเหตุสมผลและสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้

การลงโทษทางกฎหมายอาญาสามารถพิจารณาได้จากสองหลักการสำคัญ ได้แก่ (จริญญา อิ่มหอมพันธ์, 2564)

(1) หลักการลงโทษตามภาววิสัย (Objective Principle) หมายถึง การพิจารณาความรุนแรงของการกระทำความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม การกระทำที่มีความรุนแรงเท่ากันควรได้รับโทษในระดับเดียวกัน และความผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าควรได้รับโทษที่เบากว่า

(2) หลักการลงโทษตามอัตวิสัย (Subjective Principle) เป็นการพิจารณาถึงความเหมาะสมของโทษต่อผู้กระทำความผิดแต่ละราย โดยคำนึงถึงสภาวะทางจิตใจและบริบทของผู้กระทำ ตัวอย่างเช่น การลงโทษเด็กและเยาวชนต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและความรอบคอบที่อาจยังไม่เต็มที่ การลงโทษจึงเน้นการฟื้นฟูและการปรับพฤติกรรม มากกว่าการเน้นโทษเพื่อแก้แค้นเพียงอย่างเดียว

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 กำหนดบทลงโทษหลายระดับ ดังนี้

ก. มาตรา 46 กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือประกาศที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการอาหารและยาสามารถสั่งพักใช้ใบอนุญาตผลิตหรือนำเข้าอาหารได้ไม่เกิน 120 วันต่อครั้ง

ข. มาตรา 51 การใช้ฉลากไม่เป็นไปตามประกาศ มีโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท

ค. มาตรา 42 คณะกรรมการสามารถสั่งระงับการโฆษณาหรือการผลิต นำเข้า และจำหน่ายอาหารที่มีข้อมูลไม่ถูกต้อง หากฝ่าฝืนคำสั่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ง. มาตรา 70–71 ผู้โฆษณาอาหารคุณประโยชน์หรือสรรพคุณเท็จต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากไม่ได้รับอนุญาตต้องปรับไม่เกิน 5,000 บาท

เนื่องจากพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 อยู่ในบัญชี 2 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ทำให้โทษปรับเป็นพินัย ซึ่งหมายถึงการกระทำผิดที่ต้องชำระค่าปรับตามกฎหมายโดยตรง การสั่งปรับเป็นพินัยต้องทำเป็นหนังสือระบุข้อเท็จจริง อัตราค่าปรับ ระยะเวลาชำระ ขั้นตอนหากผู้ถูกกล่าวหาไม่ชำระ และสิทธิในการขอผ่อนชำระหรือยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสถานการณ์และสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น การกำหนดโทษเกี่ยวกับฉลากอาหารไม่เพียงเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ยังมุ่งให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้กระทำและสังคม ทั้งในแง่ของความสัดส่วนของโทษและความเหมาะสมกับบริบทของผู้กระทำ ทำให้หลักเกณฑ์การลงโทษมีทั้งประสิทธิภาพและความยุติธรรมควบคู่กัน

3. วิเคราะห์โทษปรับตามมาตรา 6 (10) ประกอบมาตรา 51 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

การระบุฉลากอาหารไม่ถูกต้องถือเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 6 (10) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งบัญญัติว่า รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดประเภทและชนิดอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่ายหรือที่จำหน่าย ซึ่งต้องแสดง

ฉลาก ข้อความในฉลาก เงื่อนไขและวิธีการแสดงฉลาก รวมถึงหลักเกณฑ์และวิธีการโฆษณาในฉลาก

การฝ่าฝืนมาตรานี้ต้องรับโทษปรับตาม มาตรา 51 ซึ่งระบุว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศซึ่งออกตามมาตรา 6 (10) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท” อย่างไรก็ตาม ระวางโทษนี้มีความรุนแรงจำกัด ทำให้ผู้ผลิตรายใหญ่ไม่เกิดความเกรงกลัว และโทษปรับดังกล่าวไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ ส่งผลให้เกิดการฝ่าฝืนมาตรานี้เป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามหลักกฎหมายอาญา คือ การแก้แค้นทดแทน ข่มขู่ ยับยั้ง ตัดความสามารถในการกระทำความผิด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และนำผู้กระทำกลับสู่สังคม ซึ่งความชั่ว (Schuld) ของการกระทำความผิด หมายถึงการกระทำที่ครบองค์ประกอบทางกฎหมายและเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หากผู้กระทำมีสติรู้ผิดชอบ ก็ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความชั่วและต้องถูกตำหนิ

เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ผลิตรายใหญ่หาช่องทางก่อความผิดได้ง่าย ควรเพิ่มโทษปรับของมาตรา 51 ให้รุนแรงขึ้น เช่น การกำหนดโทษจำคุกร่วมกับโทษปรับ หรือปรับแปรผันตามจำนวนผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด ซึ่งหมายความว่าค่าปรับจะขึ้นอยู่กับความเสียหายที่ผู้กระทำก่อให้เกิดต่อสังคม ผู้กระทำที่สร้างความเสียหายมากจะได้รับค่าปรับสูง ขณะที่ผู้ที่สร้างความเสียหายน้อยจะได้รับค่าปรับต่ำ

3.1.1 การลดโทษของผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายรายย่อย

ในกรณีผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายอาหาร เช่น ร้านสะดวกซื้อหรือห้างสรรพสินค้า บุคคลเหล่านี้อาจจำหน่ายอาหารที่ฉลากไม่ถูกต้อง โดยไม่มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งเจตนา (Mens Rea) ถือเป็นองค์ประกอบภายในของการกระทำความผิด เจตนาหมายถึงสภาวะทางจิตใจของบุคคลที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะกระทำหรือไม่กระทำบางสิ่ง

ดังนั้น ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายรายย่อยควรได้รับการลดโทษหากไม่สามารถแยกแยะอาหารที่มีฉลากไม่ถูกต้อง การลดโทษนี้สอดคล้องกับหลักยับยั้งส่วนเพิ่ม (Marginal Deterrence) ซึ่งมุ่งป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดดำเนินการกระทำผิดเพิ่มเติม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2566)

การปรับลดโทษผู้นำเข้าและผู้จัดจำหน่ายรายย่อยยังช่วยป้องกันการอาศัยช่องว่างของกฎหมายโดยผู้ผลิตรายใหญ่ หากผู้จัดจำหน่ายต้องรับโทษด้วยจะทำให้ผู้ผลิตมีช่องทางกระทำผิดสะดวกยิ่งขึ้น

3.1.2 ผลกระทบของฉลากอาหารที่ไม่ถูกต้องต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

ความผิดฐานฉลากอาหารไม่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกอาหารที่ไม่บริสุทธิ์ ไม่ปลอดภัย หรือไม่เป็นที่เชื่อถือ การระบุฉลากไม่ชัดเจนอาจทำให้ผู้บริโภคเสี่ยงต่ออันตราย เช่น อาหารเป็นพิษหรืออาการแพ้อาหาร เนื่องจากฉลากอาหารเป็นสิ่งที่สามารถแยกแยะอาหารที่ทำการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก อาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน อาหารไม่ปลอดภัยในการบริโภค อาหารไม่เป็นที่เชื่อถือ อันจะทำให้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ได้ ซึ่งถ้าฉลากอาหารใดระบุข้อความที่ไม่สามารถแยกแยะอาหารเหล่านี้ได้ อาจทำให้เกิดผลเสียต่อสังคมได้อย่างมากมาย เช่น ทำให้สุขภาพของผู้บริโภคได้รับอันตรายจากอาหารเป็นพิษหรืออาการแพ้อาหาร เป็นต้น เพราะอาหารเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมคือธรรมชาติของโลก มีสิ่งต่าง ๆ อาทิ พื้นดิน อากาศ น้ำ ตลอดทั้งสิ่งอื่น ๆ ในสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ มนุษย์ สัตว์ และพืชอาศัยอยู่หรือใช้เป็นที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ สัตว์ และพืช หากขาดสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ อากาศ พื้นดิน น้ำ รวมถึงอาหาร มนุษย์ สัตว์ และพืช ก็มิอาจดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ และหากสิ่งแวดล้อมถูกทำลายให้เกิดผลเสียหายอย่างกว้างขวางทั่วทั้งโลก มนุษย์ สัตว์ และพืชจะต้องอยู่ในห้วงอันตรายอย่างยิ่ง (อุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2561)

อาหารเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงพื้นดิน อากาศ น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่มนุษย์ สัตว์ และพืชอาศัยอยู่ หากอาหารถูกจัดการอย่างไม่เหมาะสม สิ่งแวดล้อมและชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และพืชจะได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง

3.1.3 ทฤษฎีเหตุจำเป็น

ในกรณีผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายรายย่อย การกระทำความผิดบางครั้งเกิดจากเหตุจำเป็น (Necessity) คือ ผู้กระทำไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระหรือถูกปัจจัยภายนอกบังคับให้กระทำ (คณพล จันทน์หอม, 2565) การกระทำดังกล่าวถือเป็นเหตุยกเว้นโทษ (Excuse) ตามมาตรา 67 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ซึ่งสอดคล้องกับหลัก Duress และ Necessity ของกฎหมายอังกฤษ โดยเหตุยกเว้นโทษนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่ผู้กระทำมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ ในกฎหมายอาญาไทยบัญญัติอยู่ในมาตรา 67 ซึ่งแยกเป็นจำเป็นเพราะอยู่ในที่บังคับ ตามมาตรา 67 (1) และจำเป็นเพื่อให้พ้นจากภยันตราย ตามมาตรา 67 (2) ซึ่งคล้ายกับกฎหมายอังกฤษที่มีการกระทำด้วยความจำเป็นอยู่ 2 ลักษณะ คือ Duress กับ Necessity แม้ Duress กับ Necessity จะเหมือนกันในแง่ที่ว่าผู้กระทำต้องเลือกระหว่างสองทางเลือกแห่งปีศาจ (a Choice of Two Evils) แต่ยังปรากฏความแตกต่างระหว่าง duress กับ necessity คือ Necessity เป็นลักษณะที่ผู้กระทำถูกสถานการณ์ (Circumstances) บังคับให้ฝ่าฝืนกฎหมาย ในขณะที่ Duress เป็นลักษณะที่ผู้กระทำถูกบุคคลที่สาม (Another Person) บังคับให้กระทำความผิด (ปกป้อง ศรีสนิท, 2566) ซึ่งทั้งสองหลักนี้สอดคล้องกับหลักความจำเป็นที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เป็นกรณีที่ประโยชน์ หรือคุณธรรมทางกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นกรณีของการกระทำที่เกิดจากการชั่งน้ำหนักประโยชน์ หรือ การชั่งน้ำหนักของคุณธรรมทางกฎหมายที่ขัดแย้งกันนั้น และ 2) เป็นกรณีที่เป็นการเลือกทำลายประโยชน์ หรือคุณธรรมทางกฎหมายที่ด้อยกว่าเพื่อรักษาประโยชน์หรือคุณธรรมทางกฎหมายที่เหนือกว่า และ 3) ในกรณีนั้นเป็นทางเลือกเดียวเท่านั้น (คณิต ณ นคร, 2563)

หลักการสำคัญของเหตุจำเป็นมี 3 ประการ ได้แก่

(1) การเลือกทำลายประโยชน์หรือคุณธรรมทางกฎหมายที่ด้อยกว่าเพื่อรักษาประโยชน์ที่เหนือกว่า

(2) การพิจารณาผลกระทบและประโยชน์ทางกฎหมาย

(3) ในกรณีดังกล่าวเป็นทางเลือกเดียวเท่านั้น

ดังนั้น การกำหนดโทษควรพิจารณาเจตนาและเหตุจำเป็นควบคู่ไปกับความเสียหายที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อสังเคราะห์ทางกฎหมาย

การกำกับดูแลฉลากอาหารเป็นมาตรการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคด้านความปลอดภัยและข้อมูลผลิตภัณฑ์ เนื่องจากฉลากอาหารเป็นแหล่งข้อมูลหลักที่ผู้บริโภคใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ หากมีการแสดงฉลากที่ไม่ถูกต้องหรือขาดข้อมูลสำคัญ ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ และอาจนำไปสู่การถูกหลอกลวงด้านคุณภาพอาหารได้ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 จึงกำหนดให้ความผิดฐานระบุข้อความในฉลากอาหารไม่ถูกต้อง มีบทลงโทษทางอาญาตามมาตรา 6 (10) ประกอบมาตรา 51 ซึ่งกำหนดโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

อย่างไรก็ดี เมื่อศึกษาการบังคับใช้บทลงโทษดังกล่าว พบทั้งข้อดีที่เอื้อต่อประสิทธิภาพเชิงกระบวนการ และข้อจำกัดที่ลดทอนศักยภาพการยับยั้งความผิด โดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. จุดเด่นและข้อจำกัดของโทษปรับตามมาตรา 51

1.1 จุดเด่นของมาตรา 51

ประการแรก บทลงโทษในลักษณะโทษปรับสถานเบา ช่วยให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว ไม่เป็นภาระต่อศาลหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมากเกินจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของความผิดที่มักเกิดจากความผิดพลาดเชิงรูปแบบมากกว่าการทุจริตอย่างร้ายแรง

ประการที่สอง อัตราโทษไม่ได้สูงเกินสมควร จึงยังคงหลักสัดส่วนของโทษกับการกระทำ (Principle of Proportionality) ซึ่งในหลายกรณีเป็นเพียงการขาดความรอบคอบหรือความรู้ที่เพียงพอของผู้ประกอบการ

ประการที่สาม โทษปรับดังกล่าวยังช่วยไม่ให้เกิดการใช้กฎหมายอาญาเกินจำเป็น โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยที่มักไม่มีข้อมูลหรือทรัพยากรเพียงพอในการจัดทำฉลากที่ถูกต้องอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ประการที่สี่ ยังเปิดช่องให้ผู้ถูกกล่าวหาบางกรณีได้รับการพิจารณาตามหลักเหตุจำเป็น เช่น กรณีผู้ค้าปลีกจำเป็นต้องวางจำหน่ายสินค้า แม้พบความผิดพลาดด้านฉลาก เพื่อไม่ให้ผู้เสียหายเป็นฝ่ายแบกรับผลกระทบฝ่ายเดียว

1.2 ข้อจำกัดของมาตรา 51

ในทางกลับกัน มาตรการลงโทษดังกล่าวมีข้อบกพร่องที่ควรได้รับการแก้ไข ดังนี้

(1) อัตราโทษปรับต่ำจนไม่ก่อให้เกิดผลยับยั้ง (Deterrence) ต่อผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

(2) บทลงโทษมิได้สะท้อนเจตนาร้ายของผู้กระทำผิดอย่างแท้จริง ทำให้ไม่สามารถตอบสนองหลักในการตำหนิพฤติกรรมทางอาญาได้อย่างเหมาะสม

(3) โครงสร้างความรับผิดที่ครอบคลุมถึงผู้นำเข้าและผู้จำหน่าย ซึ่งอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำฉลาก ทำให้เกิดภาระทางอาญาที่ไม่เป็นธรรม และขัดต่อหลักความรับผิดเฉพาะตัว

(4) ผลกระทบจากการแสดงฉลากที่ผิดพลาดอาจรุนแรงถึงขั้นกระทบต่อชีวิตผู้บริโภค แต่กฎหมายกลับกำหนดบทลงโทษเพียงสถานเบา ทำให้การคุ้มครองผู้บริโภคมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

กล่าวโดยสรุป โทษปรับตามมาตรา 51 แม้จะสะท้อนหลักสัดส่วนและความเหมาะสมในด้านกระบวนการยุติธรรม แต่ยังไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมผู้ประกอบการรายใหญ่ และไม่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงด้านสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นแก่สังคมได้

2. แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพโทษปรับในกฎหมายอาหาร

แนวทางการแก้ไขพึงมุ่งไปสู่การสร้างระบบการลงโทษที่จำแนกความร้ายแรงของพฤติการณ์อย่างเหมาะสม โดยมีข้อเสนอหลัก ดังนี้

2.1 กำหนดระดับความรับผิดตามลักษณะการกระทำ

ควรปรับโครงสร้างความผิดจากแบบกว้างให้มีความจำแนกชัดเจน เช่น

ก. ความผิดโดยประมาท

ข. ความผิดโดยเจตนา

ค. ความผิดที่ทำให้เกิดผลร้ายแก่ผู้บริโภค

ง. เพื่อให้โทษเป็นไปตามหลักสัดส่วนและสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการ

2.2 ยกระดับบทลงโทษแก่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ารายใหญ่

เพราะมีความสามารถควบคุมคุณภาพข้อมูลบนฉลาก และมีเจตนาแสวงหาผลประโยชน์โดยตรงจากการกระทำผิด จึงควรกำหนด

ก. โทษปรับที่สัมพันธ์กับรายได้หรือผลกำไร

ข. เพิ่มโทษจำคุกในกรณีมีความเสียหายร้ายแรง

2.3 ผ่อนปรนหรือยกเว้นโทษแก่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ขาดเจตนา

เพื่อไม่ให้เกิดการใช้กฎหมายอาญาเฟ้อในกรณีที่เป็นเพียงการสำคัญผิดทางเทคนิค

2.4 เพิ่มมาตรการลงโทษทางแพ่งเป็นทางเลือกแทนโทษอาญา เช่น

ก. การยึดหรือทำลายสินค้า

ข. ห้ามจำหน่ายสินค้าที่ไม่ถูกต้องจะช่วยให้การบังคับใช้มีความยืดหยุ่นและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

2.5 พัฒนามาตรการด้านการให้ความรู้และส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น

ก. จัดอบรมมาตรฐานฉลาก

ข. ระบบตรวจสอบก่อนวางจำหน่าย ลดความผิดพลาดตั้งแต่ต้นทาง

การคุ้มครองผู้บริโภคด้วยการควบคุมฉลากอาหารเป็นภารกิจหลักทางกฎหมายอาหารที่ต้องรักษาความสมดุลระหว่างความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการ และความปลอดภัยต่อผู้บริโภค แม้บทลงโทษตามมาตรา 6 (10) ประกอบมาตรา 51 จะมีข้อดีด้านความสะดวกและสอดคล้องกับลักษณะความผิด แต่โครงสร้างบทลงโทษที่เป็นแบบเดียวในปัจจุบันกลับขาดความสามารถในการยับยั้งผู้กระทำผิดรายใหญ่และไม่ตอบโจทย์ภารกิจด้านสาธารณสุขอย่างเพียงพอ การปรับปรุงกฎหมายจึงควรมุ่งเน้นการจำแนกระดับความผิด การเพิ่มมาตรการลงโทษที่มีความเหมาะสมตามบทบาทและความเสี่ยง ตลอดจนการส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้ระบบกฎหมายอาหารของไทยมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้

1. องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัย

1.1 บทความนี้ช่วยให้เห็นภาพรวมของกรอบกฎหมายเกี่ยวกับฉลากอาหาร โดยเฉพาะ มาตรา 6 (10) และ มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้ “การระบุข้อความในฉลากไม่ถูกต้อง” เป็นความผิดอาญาที่มีโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท ความรู้นี้ช่วยอธิบายฐานคิดของกฎหมายไทยที่เน้นการควบคุมความปลอดภัยของผู้บริโภค ผ่านข้อมูลที่ปรากฏบนฉลากอาหาร

1.2 บทความนี้ทำให้เห็นว่า บทลงโทษสถานเบาแม้อาจจะมีผลในระดับต่ำ แต่มีประโยชน์หลายด้าน เช่น

ก. ทำให้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ข. สอดคล้องกับหลักสัดส่วนของโทษ

ค. ป้องกันการใช้กฎหมายอาญาเกินจำเป็น

ง. เอื้อต่อผู้ประกอบการรายย่อย

สิ่งนี้สะท้อนว่าระบบกฎหมายไทยมีเจตนาที่จะสอดคล้องกับแนวทางการควบคุมอย่างสมดุล (Balanced Regulatory Approach)

1.3 บทความนี้ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่า ถึงแม้บทลงโทษจะมีเหตุผล แต่ก็มีข้อจำกัดสำคัญ เช่น

ก. โทษปรับต่ำจนไม่เกิดอานุภาพการยับยั้ง (Deterrence)

ข. ไม่สะท้อนเจตนาร้ายของผู้กระทำผิด

ค. ความรับผิดขยายไปยังผู้ขาย/ผู้นำเข้าอย่างไม่จำเป็น

ง. ความเสี่ยงต่อผู้บริโภคอาจสูงกว่าโทษที่กฎหมายกำหนด

องค์ความรู้นี้ช่วยชี้ให้เห็น “ช่องว่างของกฎหมาย” ที่ควรได้รับการปรับปรุง

1.4 บทความนี้ได้วางกรอบแนวทางการแก้ไขกฎหมายไว้หลายประเด็น เช่น

ก. จำแนกความผิดตามระดับเจตนา

ข. เพิ่มโทษแก่นิติบุคคลรายใหญ่

ค. ผ่อนปรนแก่ผู้ประกอบการรายย่อย

ง. เพิ่มมาตรการทางแพ่ง

จ. ใช้มาตรการป้องกัน เช่น การอบรมหรือระบบตรวจสอบก่อนขาย

องค์ความรู้ส่วนนี้สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนานโยบายสาธารณะหรือข้อเสนอเชิงกฎหมายได้เป็นอย่างดี

2. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 การประยุกต์ใช้เชิงนโยบายกฎหมาย (Legal Policy Development)

2.1.1 การปฏิรูปโครงสร้างบทลงโทษแบบจำแนกความร้ายแรง หน่วยงานรัฐ เช่น คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หรือผู้ร่างกฎหมาย สามารถนำกรอบแนวคิดการแยกระดับความผิดไปใช้ร่างกฎหมายใหม่ เช่น

ก. ความผิดโดยประมาท (โทษเบา)

ข. ความผิดโดยเจตนา (โทษหนัก)

ค. ความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค (เพิ่มโทษจำคุกหรือโทษปรับสูงเป็นพิเศษ)

แนวคิดนี้ช่วยให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพการณ์จริงมากกว่าโครงสร้างเดิมที่เป็น “ความผิดแบบเดียว” โดยโครงสร้างบทบัญญัติที่กำหนดความผิดในลักษณะ “ความผิดแบบเดียว” ซึ่งเป็นการกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษในลักษณะเหมารวม โดยไม่จำแนกความแตกต่างด้านเจตนา ระดับความร้ายแรงของพฤติการณ์ หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงต่อผู้บริโภค ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในเชิงความเหมาะสมของโทษ เมื่อพิจารณาภายใต้หลักสัดส่วนของโทษ (Principle of Proportionality) อันเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายอาญาสมัยใหม่ที่กำหนดให้บทลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำและระดับความรับผิดของผู้กระทำ ทั้งนี้ ความผิดแบบเดียวยังมีแนวโน้มลดทอนประสิทธิภาพในการยับยั้งการกระทำความผิด เนื่องจากบทลงโทษไม่สามารถสะท้อนความแตกต่างของความเสี่ยงและอันตรายที่เกิดจากพฤติการณ์ต่างระดับกันได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผู้ประกอบการอาจประเมินว่า การฝ่าฝืนในระดับเล็กน้อย และการกระทำโดยเจตนาที่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงมีต้นทุนทางกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน อีกทั้ง ยังอาจทำ

ให้การบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติขาดความสม่ำเสมอ อันเป็นการบั่นทอนทั้งความยุติธรรมเชิงโครงสร้างและพลังในการยับยั้งการกระทำความผิดของกฎหมายโดยรวม

2.1.2 การกำหนดโทษตามรายได้/ผลกำไรของกิจการ (Income-Based Penalties) ข้อเสนอให้ปรับโทษตามขนาดธุรกิจ เมื่อเปรียบเทียบทั้งสองประเทศ จะเห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับผลทางเศรษฐกิจของการกระทำความผิดและขนาดของกิจการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้โทษปรับมีลักษณะยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำผิดของกิจการขนาดใหญ่ ขณะที่ สิงคโปร์ยังคงเน้นความแน่นอนและความชัดเจนของบทกฎหมาย โดยใช้โทษปรับในอัตราคงที่เป็นหลัก ซึ่งเหมาะสมกับระบบกฎหมายที่มุ่งความแน่นอน (Legal Certainty) แต่ก็อาจมีข้อจำกัดในแง่ของประสิทธิภาพในการยับยั้งความผิดทางเศรษฐกิจในบริบทของธุรกิจสมัยใหม่ แนวคิด Income-Based Penalties ของสหรัฐอเมริกาชี้ให้เห็นถึงความพยายามปรับบทลงโทษให้สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจและพฤติกรรมของภาคธุรกิจ ขณะที่แนวทางของสิงคโปร์สะท้อนความสำคัญของความชัดเจนและความคาดหมายได้ของกฎหมาย การเปรียบเทียบทั้งสองประเทศนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพัฒนาระบบโทษปรับในกฎหมายประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในบริบทของการกำกับดูแลกิจการขนาดใหญ่และอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน ซึ่งบทความชี้ให้เห็นว่า โทษปรับเดิมไม่เพียงพอ

2.2 การประยุกต์ใช้ในการบังคับใช้กฎหมายและการกำกับดูแล (Enforcement Strategy)

2.2.1 การเพิ่มมาตรการทางแพ่งควบคู่กับโทษอาญา หน่วยงานรัฐสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น

ก. ยึดหรือทำลายสินค้า

ข. สั่งให้แก้ไขหรือหยุดจำหน่าย

ค. กำหนดมาตรการเยียวยาผู้บริโภค

มาตรการเหล่านี้ให้ผลรวดเร็ว และไม่ต้องพึ่งกระบวนการอาญาที่ใช้เวลานาน

2.2.2 การออกแบบระบบตรวจสอบก่อนวางจำหน่าย ภาครัฐสามารถใช้แนวคิด “Pre-Market Verification” เพื่อลดความผิดพลาดตั้งแต่ต้นทาง ทำให้การบังคับใช้มีความตึงตัวและเป็นธรรมในคราวเดียวกัน

2.3 การประยุกต์ใช้สำหรับผู้ประกอบการ (Business Compliance) ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนา Compliance ดังนี้

ก. จัดอบรมให้ความรู้พนักงานเกี่ยวกับการจัดทำฉลาก

ข. ทำระบบตรวจสอบฉลากก่อนผลิตจริง (Label Audit)

ค. ใช้ที่ปรึกษากฎหมายหรือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอาหาร

ง. สร้างฐานข้อมูลมาตรฐานฉลาก

สิ่งนี้ช่วยลดความเสี่ยงต่อการถูกลงโทษ และเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้บริโภค

2.4 การประยุกต์ใช้เชิงวิชาการและงานวิจัย (Academic Applications) บทความนี้สามารถนำไปต่อยอดในงานวิจัยด้าน

ก. นโยบายสาธารณะ (Public Policy)

ข. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ค. การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

ง. การประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจจากการใช้โทษปรับต่ำ รวมถึงใช้เป็นฐานทฤษฎีสำหรับบทปริทัศน์วรรณกรรม (Literature Review) หรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

คณพล จันทน์หอม. (2565). *หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

คณิต ณ นคร. (2563). *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

จริญญา อิ่มหอมพันธ์. (2564). *บทบาทของมูลเหตุจูงใจในทางกฎหมายอาญาต่อการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ* [วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ปกป้อง ศรีสนิท. (2566). *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ปิยะปาณ ตรียานันท์. (2558). *การควบคุมการกล่าวอ้างทางสุขภาพในฉลากและการโฆษณาอาหาร* [วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพโรจน์ วายุภาพ. (2566). *คำอธิบายการปรับเป็นพินัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

วัชรี วรรณลี, และธนพงษ์ วงศ์เสรี. (2568). *คำถาม-แนวคำตอบ หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ศุภณัฏฐ์ โสตถิพันธุ์. (2557). *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาหาร ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522.* [วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภินันท์ ศรีศิริ. (2564). *กฎหมายที่มีโทษทางอาญากับการคุ้มครองผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2562). *ทฤษฎีอาญา ทฤษฎีโทษ และกระบวนการขั้นพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

อัจฉรียา ชูตินันทน์. (2564). หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, *35*(3), 21-43.

อัจฉรียา ชูตินันทน์. (2566). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์วิญญูชน.

อุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2561). *อาชญากรรมและอาชญาวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ministry of the Environment and Water Resources & Ministry of National Development. (2018). *New Singapore food agency to oversee food safety and security the national parks board to oversee animal and wildlife management, as well as animal and plant health*. https://www.sfa.gov.sg/docs/default-source/newsroom/before-april-2019/sfa-and-avs-media-release-final.pdf

Parliament of Singapore. (2020). *Penal Code 1871 (Chapter 224).* https://icj.org/wp-content/uploads/1972/09/Singapore-Penal-Code-1872-2011-eng.pdf

Tembusu Law. (2025). *What Are The Punishments For Forgery In Singapore*. https://www.tembusulaw.com/insights/forgery-punishment-singapore/

U.S. Food and Drug Administration (FDA). (2018). *The U.S. FDA Investigation*. https://www.fda.gov/